

Téma: Činnosť ľadovca a vetra. Poznámky si prepíš do zošita! Nauč sa ich, odpovedz na otázky a odpovede prepíš do zošita!

Ľadovce majú veľký vplyv na premenu okolitej krajiny. Pretvárajú povrch Zeme. Svojou činnosťou rozrušujú horniny, odnášajú ich a ukladajú. Ľadovce vytvárajú ľadovcové doliny a jazerá.

Kde vznikajú ľadovce?

Ľadovce vznikajú na miestach, kde je vždy veľmi chladno, a kde sa nedostáva slnečné žiarenie.

Ľadovce vznikajú v polárnych a vysokohorských oblastiach nad **snežnou čiarou**.

Snežná čiara je myslená hranica, na ktorej sa sneh počas celého roka neroztopí. Je to pásмо večného snehu.

Ako vznikajú ľadovce?

Vrstvy snehu sa v polárnych alebo vysokohorských oblastiach nad snežnou čiarou stále hromadia. Vrchné vrstvy snehu **tlačia** na staré spodné vrstvy, vytlačajú z nich vzduch, a tak sa spodné snehové vrstvy postupne menia na **pevnú masu** a vytvárajú **tvrdý a pevný modrastý ľad – ľadovec**.

Typy ľadovcov . **Ľadovce** môžu byť:

- **kontinentálne – pevninské** - pokrývajú veľké časti pevniny, napríklad v Antarktíde a Grónsku,
- **horské** – vznikajú vo vysokých pohoriach, napríklad v Alpách.
- **Ľadovec** svojou činnosťou pretvára okolitú krajinu.
- **Ľadovec** sa pribúdaním snehových vrstiev neustále **zväčšuje**. Pod vplyvom zemskej príťažlivosti a sklonu povrchu sa postupne **posúva** do nižších polôh - **do doliny**.
- **Horské ľadovce** za posledné dva milióny rokov pretvorili aj naše najvyššie pohorie **Tatry**. Vytvorili v Tatrách krásne **ľadovcové doliny a horské plesá**.
- V súčasnosti sa nachádzajú horské ľadovce napríklad v **Alpách**.

Činnosť vetra má veľký vplyv na premenu okolitej krajiny. Vietor pretvára povrch Zeme. Svojou činnosťou odnáša drobné úlomky hornín, prenáša ich na iné miesto, obnažuje nezvetrané časti skál, obrusuje a vymieľa holý skalný povrch.

Ako vzniká vietor?

Vietor vzniká v miestach, kde dochádza k **pohybu vzduchu**. Pre svoj vznik potrebuje aj **slnečnú energiu**. Slnko spôsobuje **ohrievanie a ochladzovanie** rôznych častí vzduchu. Ohrievaním zemského povrchu dochádza aj k ohrievaniu vzduchu nad povrchom. Ohriaty vzduch stúpa dohora. Na jeho miesto prúdi chladnejší vzduch. Takýto prúdiaci vzduch nazývame **vietor**.

Kde sa najviac prejavuje činnosť vetra? Činnosť vetra sa najviac prejavuje v **suchých**

a horúcich púšťach, v horách, na piesočnatých morských plážach a riečnych nánosoch.

V týchto oblastiach je vietor rozhodujúcim činiteľom premeny zemského povrchu.

Činnosť vetra

Vietor je tvorcom, ale aj ničiteľom. Preto činnosť vetra môže byť:

- **rušivá** – prejavuje sa odnášaním drobných úlomkov a obnažovaním povrchu skál,
- **tvorivá** – prejavuje sa ukladaním piesku, najmä v púšťach.
- **Rušivá činnosť vetra** sa prejavuje **odnášaním** drobných úlomkov, **obnažovaním** a **vymieľaním** povrchu skál.
- Vietor najľahšie odnáša drobné častice prachu a piesku. Tieto prenáša na veľké vzdialenosti, pretože sú ľahké. Vynáša ich do výšky **tisíce metrov**. Jednotlivé zrnká piesku sa pri prenášaní a narážaní do skál **obrusujú**, a preto majú hladký a guľatý tvar.

Rušivou činnosťou vetra vznikajú:

- skalné hríby,
- skalné mosty,
- skalné brány,
- skalné mestá.

Otázky k učivu:

1. Aký majú vplyv ľadovce na okolitú krajinu?
2. Aké typy ľadovcov sa vyskytujú v Grónsku?
3. Aké typy ľadovcov sa vyskytujú v Alpách?
4. Čo robí ľadovce ak pribúdajú na ňom snehové vrstvy, ako sa pohybuje?
5. Potrebuje vietor pre svoj pohyb slnečnú energiu?
6. Ohriaty vzduch stúpa nahor alebo nadol?
7. V akých krajinách sa najviac prejavuje činnosť vetra?
8. Vietor pôsobí v krajine protikladne, aké sú uvedené protiklady?
9. Čo vzniká v prírode pôsobením vetra?

SKALNÝ HRÍB- vznikol odnosom piesku vetrom.